GRAĐANSKA ENERGIJA I RODNA JEDNAKOST

POKRENI SE: Preuzmi inicijativu i pOKRENI obnovljivu energiju u Svojoj lokalnoj zajEdnici

HEINRICH BÖLL STIFTUNG
SARAJEVO

REGIONAL EDUCATION AND INFORMATION CENTRE FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN SOUTH-EAST EUROPE
REGIONALNI CENTAR ZA OBRAZOVANJE I INFORMISANJE IZ ODRŽIVOG RAZVOJA ZA JUGOISTOČNU EVROPU
REIC

POKRENI SE!

GRAĐANSKA ENERGIJA
Građani učestvuju u planiranju, odlučivanju i ulaganjima u lokalno dostupne izvore energije

Pred nama su godine energetske tranzicije koje predviđaju da se proizvodnja energije iz fosilnih zamijenjuje proizvodnjom iz obnovljivih izvora energije (OIE). Voda, sunce i zrak (vjetar) pripadaju svima nama, tako da svi mi možemo da doprinesemo ispunjenju ovog cilja ali i da pri tom imamo vlastite koristi. Dakle, postoji model koji omogućava građanima da učestvuju u planiranju, odlučivanju i ulaganjima u lokalno dostupne energetske izvore, a to je - model građanske energije. Model se pokazao uspješnim u razvijenim zemljama Evrope i svijeta, ali i u zemljama u okruženju - Sloveniji, Hrvatskoj, Srbiji i Bosni i Hercegovini.

Građanska energija je kada se građani lokalne zajednice (gradovi i općine) i mala lokalna gospodarstva (farme i poduzetnici) udruže da bi direktno učestvovali u proizvodnji energije za vlastitu potrošnju i to od same faze planiranja, da zajedničkih ulaganja i do dijeljenja električne energije i koristi koje dobijaju zajedničkim ulaganjima", pojasnila je Sandra Vlašić, saradnica za partnerstvo i zagovaranje u Zelenoj energetskoj zadruzi.

U Bosni i Hercegovini su do sada provedena samo dva projekta građanske energije u kontekstu OIE, a sredstva za implementaciju aktivnosti koji se odnose na ugradnju opreme za proizvodnju elektricne energije (solarni paneli i solarni kolektori) su prikupljena kroz crowdfunding kampanju - alternativni model grupnog finansiranja. Uzrok tome su mnogobrojni finansijski, tehnički i zakonodavni izazovi.

DRIN Fojnica
PRVI PROJEKAT GRAĐANSKE ENERGIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

REIC

Prva crowdfunding kampanja za obnovljive izvore energije u BiH

Ova Ustanova tijekom jedne godine izdvojila preko 250.000,00 KM za električnu energiju. Izgradnjom solarnih kolektora moguće je ostvariti uštede do 60 posto. Novac koji se ostvari od ušteda uložiti će se u neke druge, njima potrebnije, stvari.

GRAĐANI UČESTVUJU U PROIZVODNJI ENERGIJE?

DA

"Šesnaest solarnih kolektora raspoređenih u dva polja su instalirani na krovu naše ustanove. Sa sigurnošću možemo reći da su ostvareni veliki rezultati, naši korisnici su ovim projektom dobili bolji komfor i uvjete. Ušteda koja se ostvaruje je usmjerena u druge svrhe, a u cilju poboljšavanje komfora i standarda boravka naših korisnika u Ustanovi. Kada bi gledali 2021. i 2020. godinu u odnosu na prethodne, jako je primjetna umanjena potrošnja električne energije" kazala je Amela Mujagić, službenica za projekte u DRIN-u.

U Bosni i Hercegovini su do sada provedena samo dva projekta građanske energije u kontekstu OIE, a sredstva za implementaciju aktivnosti koji se odnose na ugradnju opreme za proizvodnju elektricne energije (solarni paneli i solarni kolektori) su prikupljena kroz crowdfunding kampanju - alternativni model grupnog finansiranja. Uzrok tome su mnogobrojni finansijski, tehnički i zakonodavni izazovi.

Postojeći zakoni o obnovljivim izvorima energije u Bosni i Hercegovini definišu dosta važnih detalja o načinu njihovog korištenja, a u koje spadaju vjetro, solarna, geotermalna, hidro i energija iz biomase i biogasa. Nažalost, isti zakoni ne definišu načine na koji bi se građani podsticali da investiraju u vlastita energetska postrojenja i samostalno proizvode i troše obnovljivu energiju iz malih solarnih, vjetro ili postrojenja na biomasu ili biogas.

NAŽALOST, BARIJERA IMA DOSTA. NA SREĆU, RADI SE NA NJIHOVOM OTKLANJANJU.

Vedad Suljić,
Direktor Regionalnog centra za obrazovanje i informisanje za Jugoistočnu Evropu – REIC

"Osnovna barijera je nedovoljan nivo svijesti građana da uopće treba da preuzmu inicijativu kada je riječ o energiji - bilo da je riječ o proizvodnji, distribuciji ili bilo kojim drugim načinom upravljanja energijom jer smo mi navikli da to radi neko drugi. Mi, kao građani, imamo jako važnu ulogu u čitavom energetskom sistemu, ali nažalost preuzimamo samo dvije uloge - a to je da trošimo i plaćamo račun za električnu energiju. Druge, jednako važna, ali koje se mogu otkloniti jesu institucionalne i zakonske barijere".

Projekat koji je proveo Regionalni centar za obrazovanje i informisanje za Jugoistočnu Evropu – REIC 2018. godine, a potom je i Centar za životnu sredinu iz Banja Luke 2019., su projekti koji pokazuju da su projekti održive građanske energije mogući u Bosni i Hercegovini uprkos mnogobrojnim trenutnim finansijskim, tehničkim i zakonodavnim izazovima. A budući da se očekuje da će se ubrzo usvojiti novi zakoni o OIE u entitetima, i da će građanska energija postati dostupna svima, uskoro možemo očekivati i početak omasovljenja projekata ovog modela.

ENERGETIKA I RODNA JEDNAKOST

Sektor energetike tradicionalno se smatra sektorom kojim dominiraju muškarci, a ne tako davno je to misljenje bilo još izražajnije. Takvo shvatanje se zasnivalo na povezivanju radnih mjesta u energetici sa teškim uslovima i velikim fizičkim naporom.

Odsustvo jednakosti (bolje nejednakost) polova u energetskom sektoru je najviše primjetno na rukovodećim pozicijama. Ukupan broj žena u upravnim odborima kompanija i na rukovodećim pozicijama je još uvijek izuzetno nizak. Prema istraživanjima Međunarodne agencije za obnovljivu energiju (IRENA), globalno, žene čine samo četvrtinu direktora u kompanijama koje su u sektoru obnovljive energije, dok u industriji vjetroenergije zastupaju samo 8% rukovodećih pozicija. Slična slika je i u solarnoj fotonaponskoj industriji (PV). Ovaj procenat još je niži u energetici zasnovanoj na fosilnim gorivima.
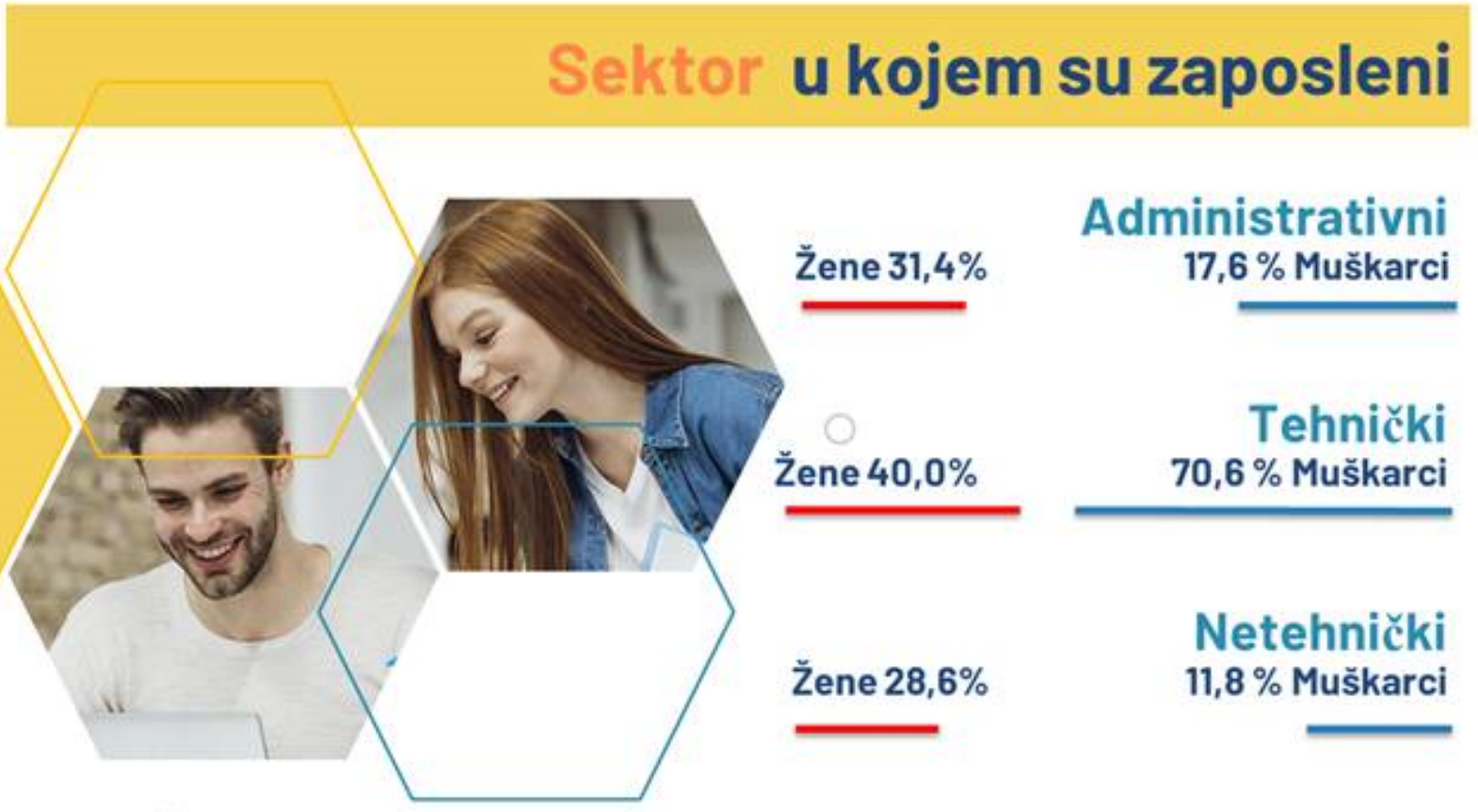
Do danas znamo vrlo malo o specifičnim okolnostima i faktorima koji mogu utjecati na uključenost žena u prijelazu na čistu energiju. Srećom, ova tema polako počinje privlačiti pažnju u krugovima istraživanja i politike, te se provodi sve više projekata koji imaju za cilj podizanje svijesti o rodnoj jednakosti. Za uspješnu energetsku tranziciju trebaju nam inovacije, a do njih ćemo sigurno brže doći ukoliko i žene budu imale iste mogućnosti da daju svoj doprinos.